# GENERALINĖS ADVOKATĖS ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,

pateikta 2008 m. rugsėjo 18 d. [1]

1. Bendrijos eksporto grąžinamųjų išmokų už grūdus dydžiai gali būti diferencijuoti. Pagal nagrinėjamoje byloje taikomas taisykles grąžinamosios išmokos už eksportuojamus rugius nėra teikiamos, kai jie eksportuojami į Šveicariją ir Lichtenšteiną, tačiau teikiamos eksportuojant į visas kitas trečiąsias šalis.

2. Kadangi prekių į Lichtenšteiną ir Šveicariją neįmanoma eksportuoti jūra, todėl, kad būtų galima pritaikyti kitoms šalims taikytinus dydžius, tam tikromis aplinkybėmis Bendrijos teisės aktai pripažįsta eksporto jūra įrodymus vietoj įrodymo, jog paskirties vietoje atlikti muitinės formalumai.

3. Neaiškumų kyla dėl to, ar vis tiek išlieka būtinybė papildomai pateikti transportavimo dokumentus, kurie siunčiami su produktais iki jų pristatymo į galutinę paskirties vietą.

4. Šis Hamburgo *Finanzgericht* (Finansų teismas) prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su eksportuotoju, galinčiu pateikti eksporto jūra į už Bendrijos ribų esantį uostą įrodymus, tačiau negalinčiu pateikti tolesnio transportavimo sausuma į galutinę paskirties vietą Rusijoje įrodymų.

## Teisės aktai

### *Eksporto grąžinamųjų išmokų nustatymas*

5. Pagal Tarybos reglamento Nr. 1766/92 [2] 1, 13 ir 23 straipsnius grąžinamosios išmokos už grūdus, eksportuojamus į trečiąsias šalis, yra nustatomos periodiškai (mažiausiai kartą per mėnesį) reglamente ir (arba) kartkartėmis konkurso tvarka. Šių išmokų tikslas yra, kai tinkama, kompensuoti mažesnes kainas pasaulinėje rinkoje nei Bendrijoje.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1992 m. birželio 30 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 1766/92 dėl bendro grūdų rinkos organizavimo (OL L 81, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 12 t., p. 324)

6. Kiek tai susiję su nagrinėjama byla, Reglamentu Nr. 1758/1999 [3] paskelbtas kvietimas dalyvauti konkurse dėl grąžinamųjų išmokų už rugius, eksportuojamus į visas trečiąsias šalis. Pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalį laikoma, kad eksporto licencijos buvo išduotos pasiūlymo pateikimo dieną. Reglamentu Nr. 1851/1999 [4] nustatyta didžiausia 66,25 euro už toną grąžinamoji išmoka pasiūlymams, pateiktiems 1999 m. rugpjūčio 20–26 dienomis. Įprastos grąžinamosios išmokos tam pačiam laikotarpiui buvo nustatytos Reglamente Nr. 1816/1999 [5], kurio priede nurodyta, kad grąžinamosios išmokos nėra mokamos už rugius (produkto kodas 1002 0000 9000), eksportuojamus į „visas trečiąsias šalis“.

*Horizontalios įgyvendinančios taisyklės*

7. Iki 1999 m. eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus apskritai sistemą reguliavo Reglamentas Nr. 3665/87 [6]. Šio reglamento 18 straipsnyje, *inter alia*, buvo įtvirtintos įvairios taisyklės, susijusios su tuo, kokius dokumentus turi pateikti eksportuotojai, kad gautų grąžinamąsias išmokas.

8. Nuo 1999 m. liepos 1 d. Reglamentą Nr. 3665/87 panaikino ir pakeitė Reglamentas Nr. 800/1999 [7], pagal kurio 54 straipsnio 2 dalį Bendrijos dokumentuose pateiktos nuorodos į Reglamentą Nr. 3665/87 arba į konkrečius jo straipsnius aiškinamos kaip nuorodos į Reglamentą Nr. 800/1999 arba atitinkamus jo straipsnius, kaip nurodyta priede pateikiamoje koreliacinėje lentelėje. Pagal šią lentelę Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnis atitinka Reglamento Nr. 3665/87 18 straipsnį.

9. Taikytinas taisykles suprasti galėtų padėti šios Reglamento Nr. 800/1999 preambulės konstatuojamosios dalys:

„2) <…> Tarybos nustatytos bendrosios taisyklės numato, kad grąžinamosios išmokos būtų mokamos pateikus įrodymus, jog produktai buvo eksportuoti iš Bendrijos; <…> tais atvejais, kai visoms trečiosioms šalims taikomas bendras grąžinamosios išmokos dydis, teisė ją gauti įgyjama vos tik produktai išvežami iš Bendrijos rinkos; <…> jeigu grąžinamosios išmokos dydis diferencijuojamas pagal produkto paskirties vietą, teisė gauti grąžinamąją išmoką priklauso nuo produktų importavimo į trečiąją šalį;

3 — 1999 m. rugpjūčio 9 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1758/1999, pradedantis konkursą dėl grąžinamosios išmokos už rugių eksportą į visas trečiąsias šalis (OL L 210, p. 3).

4 — 1999 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1851/1999, nustatantis maksimalią rugių eksporto grąžinamąją išmoką Reglamente (EB) Nr. 1758/1999 numatyto konkurso tvarka (OL L 226, p. 20).

5 — 1999 m. rugpjūčio 19 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1816/1999, nustatantis grąžinamąsias išmokas, taikomas eksportuojant grūdus, kviečių arba rugių miltus, rupinius ir kruopas (OL L 220, p. 22).

6 — 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos Reglamentas (EEB) Nr. 3665/87, nustatantis išsamias bendrąsias grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1).

7 — 1999 m. balandžio 15 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 800/1999, nustatantis bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 102, p. 11; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 129).

<…>

paskirties vietą kaip galima mažiau trukdant prekybą;

15) <…> tais atvejais, kai grąžinamosios išmokos dydis priklauso nuo produkto paskirties vietos, turėtų būti numatyta patikrinti, ar produktas buvo importuotas į trečiąją šalį ar šalis, kurioms nustatyta ši išmoka; <…> minėto tikrinimo eksportuojamiems produktams galima netaikyti, jeigu susijusios grąžinamosios išmokos yra mažos ir sandorio pobūdis deramai užtikrina, kad atitinkami produktai bus pristatyti į paskirties vietą; <…> ši nuostata skirta supaprastinti administracinį darbą, susijusį su įrodymų pateikimu;

<…>“.

10. Reglamento Nr. 800/1999 II antraštinės dalies 1 skyrius yra susijęs su teise gauti grąžinamąją išmoką už eksportą į trečiąsias šalis. 1 skirsnyje (3–13 straipsniai) įtvirtintos bendrosios nuostatos.

<…>

11. Pagal 3 straipsnį teisė gauti grąžinamąją išmoką įgyjama:

17) <…> tais atvejais, kai grąžinamosios išmokos dydis diferencijuojamas pagal eksportuojamų produktų paskirties vietą, turėtų būti pateikiami įrodymai, kad atitinkamas produktas buvo importuotas į trečiąją šalį; <…> muitinės formalumai paprastai baigiami mokant nustatytus importo muitus, kad būtų galima pateikti produktus į atitinkamos trečiosios šalies rinką; <…> atsižvelgiant į įvairias aplinkybes, susidariusias importuojančiose trečiosiose šalyse, patartina priimti muitinės importo dokumentus, užtikrinančius, kad eksportuoti produktai buvo pristatyti į

— išvežus produktus iš Bendrijos muitų teritorijos, jeigu visoms trečiosioms šalims taikomas vienodas grąžinamosios išmokos dydis,

— importavus produktus į konkrečią trečiąją šalį, jeigu jai taikoma diferencijuota grąžinamoji išmoka.

12. 7 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje nustatyta:

„Nepažeidžiant 14 ir 20 straipsnių, grąžinamoji išmoka mokama tik pateikus įrodymus, kad produktai, įrašyti į priimtas eksporto deklaracijas, iš Bendrijos muitų teritorijos per 60 dienų nuo deklaracijos priėmimo buvo išvežti nepakitusios būsenos“.

13. 9 straipsnyje įtvirtintos specialios nuostatos dėl dokumentų, kurie turi būti pateikti jūra (1 dalis), automobilių keliais, geležinkeliu arba vidaus vandenų keliais (2 dalis) ir oro transportu (3 dalis) eksportuojant produktus. Iš esmės didžiausias dėmesys skiriamas įrodymams, kad produktai paliko Bendrijos muitų teritoriją. 1 dalies b punktas ir 2 dalies b punkte nurodyta, kad kaip įrodymų reikalaujama transportavimo dokumentų, kurie siunčiami su produktais iki jų pristatymo į trečiąją šalį, kur bus iškrauti; o eksporto oro transportu atveju pagal 3 dalies a punktą reikalaujama transportavimo dokumento, kuriame nurodoma galutinė paskirties vieta, esanti už Bendrijos ribų. Eksporto jūra atveju pagal 9 straipsnio 1 dalies c punktą leidžiama valstybei narei, iš kurios išvežami produktai, kaip alternatyvą 1 dalies b punkte nurodytoms sąlygoms nustatyti, kad dokumentas, įrodantis, jog produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, būtų patvirtintas tik pateikus „transportavimo dokumentą, kuriame nurodoma galutinė paskirties vieta, esanti už Bendrijos muitų teritorijos ribų“.

14. 10 straipsnyje nustatyta supaprastinta tvarka ir vėl didžiausias dėmesys skiriamas „išvežimui“ iš Bendrijos muitų teritorijos.

15. 2 skirsnis (14–19 straipsniai) yra skirtas diferencijuotoms grąžinamosioms išmokoms.

16. 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Tais atvejais, kai grąžinamosios išmokos dydis diferencijuojamas pagal paskirties vietą, grąžinamosios išmokos mokamos atsižvelgiant į 15 ir 16 straipsniuose nurodytas papildomas sąlygas“.

17. Pagal 15 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad „per 12 mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos nepakitusios būsenos produktai (būtų) importuojami į trečiąją šalį ar vieną iš trečiųjų šalių, kuriai taikoma grąžinamoji išmoka“. 15 straipsnio 2 dalyje nurodoma, ką reiškia „nepakitusios būsenos“. 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad produktas yra laikomas importuotu, „kai trečiojoje šalyje atliekami visi muitinės formalumai, ypač susiję su importo muitų rinkimu“. Pagal

15 straipsnio 4 dalį diferencijuota grąžinamosios išmokos dalis mokama už tą produktų masę, kuriai trečiojoje šalyje buvo taikomi muitinės importo formalumai, neatsižvelgiant į jokius masės pasikeitimus, kurie gali atsirasti gabenimo metu dėl natūralių priežasčių.

18. Pagal 16 straipsnio 1 dalį įrodant, kad muitinės importo formalumai buvo atlikti, paprastai pateikiamas muitinės dokumentas arba iškrovimo ir importavimo sertifikatas. Jeigu šių dokumentų negalima gauti, pagal 16 straipsnio 2 dalį galima pateikti tam tikrus kitus dokumentus (įskaitant sertifikatus, kuriuos parengė patvirtinta tarptautinė kontrolės ir priežiūros agentūra). 16 straipsnio 3 dalyje numatyta: „Visais atvejais eksportuotojai pateikia transportavimo dokumentų kopijas ar fotokopijas“ [8]. 16 straipsnio 4 dalis leidžia Komisijai tam tikrais konkrečiais atvejais numatyti, kad importo įrodymai pateikiami pasiremiant „konkrečiu dokumentu arba kokiu nors kitu būdu“. 16 straipsnio 5 dalyje vardijami minimalūs reikalavimai tvirtinant tarptautines kontrolės ir priežiūros agentūras.

8 — Iš šios dalies versijų visomis kalbomis tik versija vokiečių kalba prasideda žodžiais *„Außerdem <…>“* („be to“). Tačiau atitinkami žodžiai buvo vartojami nuostatos pirmtakės, t. y. Reglamento Nr. 3665/87 18 straipsnio 3 dalyje, visų kalbų versijomis.

19. 17 straipsnyje nustatyta, kad „valstybės narės gali atleisti eksportuotojus nuo reikalavimo pateikti reikalaujamus įrodymus, išskyrus pagal 16 straipsnį numatytus transportavimo dokumentus, jeigu eksporto veiksmai suteikia tinkamų garantijų, kad produktai bus pristatyti į jų paskirties vietą, ir jeigu šie produktai nurodomi eksporto deklaracijoje, suteikiančioje teisę gauti grąžinamąją išmoką, kurios kintamas komponentas negali būti didesnis kaip“, atsižvelgiant į tam tikras aplinkybes, 1 200 eurų arba 6 000 eurų.

20. 3 skirsnis (20 straipsnis) yra skirtas specialioms Bendrijos finansinių interesų gynimo priemonėms. Kiek tai aktualu nagrinėjamoje byloje, 20 straipsnio 1 dalyje iš esmės numatyta, kad jeigu kyla rimtų abejonių dėl tikrosios produkto paskirties vietos arba jeigu atsiranda rimtų įtarimų, kad produktas bus reimportuotas į Bendrijos teritoriją netaikant jokio muito arba taikant sumažintą importo muitą, grąžinamoji išmoka mokama tik tuo atveju, jei produktas buvo išvežtas iš Bendrijos muitų teritorijos, taip pat jeigu taikant diferencijuotą grąžinamąją išmoką nepakitusios būsenos produktas per 12 mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos buvo importuotas į konkrečią trečiąją šalį. Toliau 20 straipsnio 1 dalyje teigiama: „Be to, valstybių narių kompetentingos institucijos, teikdamos kurią nors grąžinamąją išmoką, gali paprašyti papildomų visiškai patenkinančių įrodymų, kad produktas buvo iš tikrųjų pateiktas į importuojančios trečiosios šalies rinką arba kad jis buvo iš esmės perdirbtas ar apdorotas <…>“.

21. 2 skyriuje „Grąžinamosios išmokos avansas“ esančio 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad eksportuotojo prašymu valstybės narės iš anksto sumoka visą grąžinamąją išmoką arba jos dalį, kai tik priimama eksporto deklaracija, jeigu pateikiamas užstatas lygus avanso sumos ir 10 % avanso sumos sudėčiai.

22. Galiausiai IV antraštinės dalies 2 skyriuje (51 ir 52 straipsniai) numatomas permokėtų sumų grąžinimas ir eksportuotojams skirtinos baudos, jeigu buvo pateiktos paraiškos dėl grąžinamųjų išmokų, kurios iš tiesų nepriklauso arba kurios viršija taikytiną dydį.

*Sektorinės įgyvendinančios taisyklės*

23. Tolesnės išsamios nuostatos, konkrečiai taikomos eksporto grąžinamosioms išmokoms už grūdus, yra įtvirtintos Komisijos reglamente Nr. 1501/95 [9].

24. Šio reglamento keturioliktoje konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„<…> Komisijos reglamente (EEB) Nr. 3665/87 <…> reikalaujama, kad tada, kai grąžinamosios išmokos skiriasi pagal paskirties vietą, jos būtų išmokamos tik tuo atveju, jei pirmiausia bus pateiktas įrodymas, jog produktas, kurio būklė nepakeista, yra įvežtas į trečiąją šalį arba į vieną iš trečiųjų šalių, kurioms taikoma grąžinamoji išmoka; <…> kalbant apie grūdus, tik Šveicarijos ir Lichtenšteino eksportui taikoma grąžinamoji išmoka yra mažesnė nei apskritai taikoma eksportui į trečiąsias šalis; <…> siekiant išvengti kliūčių pristatant Bendrijos eksportą į paskirties vietą, būtina rasti kitų būdų nei pristatymo įrodymai, užtikrinančių, kad produktai, už kuriuos išmokėta visoms trečiosioms šalims skiriama grąžinamoji išmoka, į anksčiau minėtas šalis nebus eksportuojami; <…> dėl šios priežasties niekada neturėtų būti reikalaujama pateikti pristatymo įrodymų tada, kai eksportuojama jūra; <…> valstybių narių kompetentingų institucijų išduoti sertifikatai, kuriuose patvirtinama, jog produktai yra išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos gabenimui jūra tinkančiais laivais, yra pakankama garantija“.

25. Reglamento Nr. 1501/95 [10] 13 straipsnyje nustatyta:

9 — 1995 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1501/95, nustatantis kai kurias išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1766/92 taikymo taisykles (OL L 147, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 17 t., p. 442). Jis buvo priimtas dar galiojant Reglamentui Nr. 3665/87, tačiau nagrinėjamoje byloje reikšmingu laikotarpiu, kai Reglamentą Nr. 3665/87 pakeitė Reglamentas Nr. 800/1999, Reglamentas Nr. 1501/95 dar nebuvo iš dalies pakeistas.

10 — Byloje reikšmingu laikotarpiu galiojančios redakcijos, t. y. iš dalies pakeisto 1997 m. liepos 1 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1259/97 (OL L 174, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 21 t., p. 181).

„Nepaisant Reglamento (EEB) Nr. 3665/87[ [11]] 18 straipsnio nuostatų, tam, kad būtų išmokėtos konkurso tvarka nustatytos grąžinamosios išmokos, įrodymo, jog atlikti visi su išleidimu vartojimui susiję muitinės formalumai, pateikti nereikia, jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymą, kad ne mažiau kaip 1 500 tonų grūdų produkto iš Bendrijos muitų teritorijos yra išgabenta gabenimui jūra tinkančiu laivu.

Toks įrodymas yra toliau nurodytas kompetentingos institucijos patvirtintas įrašas Reglamento (EEB) Nr. 3665/87 6 straipsnyje nurodytoje kontrolinėje kopijoje, bendrajame administraciniame dokumente arba nacionaliniame dokumente, įrodantis, kad prekės yra išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos:

<…>

„Grūdų eksportas jūra – Reglamento (EB) Nr. 1501/95 13 straipsnis.“

<…>“

26. 14 straipsnyje nustatyta:

„Kai ūkio subjektas pateikia įrodymą, kad su išleidimu vartojimui Šveicarijoje ir Lichtenšteine susiję muitinės formalumai yra užbaigti, konkurso tvarka nustatyta eksporto grąžinamosios išmokos „visų trečiųjų šalių“ eksportui suma sumažinama minėtos sumos ir sutarties paskyrimo dieną minėtoms paskyrimo vietoms galiojančios eksporto grąžinamosios išmokos skirtumu.“

**Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudicinis klausimas**

27. Remiantis nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, 2000 m. vasario mėn. *Glencore Grain Rotterdam BV* (toliau – *Glencore*) prašymu atliktas galutinis 6 725 tonų rugių, keliomis siuntomis eksportuojamų į Rusiją, muitinės patikrinimas.

28. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos bylos medžiagos paaiškėja, kad 1999 m. rugpjūčio 26 d. pateikus pasiūlymą pagal Reglamentą

11 — Iš Reglamento Nr. 800/1999 priede pateiktos lentelės (žr. šios išvados 8 punktą) matyti, kad Reglamento Nr. 3665/87 16 straipsnis atitinka Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnį (žr. šios išvados 18 punktą).

Nr. 1758/1999 buvo išduotos atitinkamos eksporto licencijos. Todėl atrodo, kad pagal Reglamentą Nr. 1851/1999 grąžinamosios išmokos dydis buvo 66,25 euro už toną eksportuojant į visas trečiąsias šalis, išskyrus Šveicariją ir Lichtenšteiną, kurių atveju grąžinamoji išmoka buvo nemokama pagal Reglamento Nr. 1501/1995 14 straipsnį, skaitomą kartu su Reglamentu Nr. 1816/1999 [12].

29. Eksporto deklaracijos buvo išduotos ir patvirtintos: „Paskirties šalis: visos trečiosios šalys; <…> „Grūdų eksportas jūra – Reglamento (EB) Nr. 1501/95 13 straipsnis““.

30. Pirmoji siunta, iš viso 3 041,886 tonos [13], buvo jūra išgabenta iš Liubeko (Vokietija) į Klaipėdą (Lietuva). 2000 m. vasario 8 d. sąskaitoje už iškrovimą, kurios kopija yra pridėta prie nacionalinės bylos dokumentų, Klaipėda nurodyta kaip paskirties uostas [14].

31. 2000 m. liepos 12 d. *Glencore* kreipėsi į *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (toliau – muitinės įstaiga) dėl atitinkamos eksporto grąžinamosios išmokos avanso.

32. 2000 m. rugpjūčio 2 d. laišku buvo pareikalauta, kad *Glencore* pateiktų tolesnio transportavimo iš Klaipėdos į paskirties vietą Rusijoje dokumentus.

33. 2000 m. rugsėjo 5 d. Sprendimu grąžinamoji išmoka vis tiek buvo išmokėta su sąlyga, kad teisė į grąžinamąją išmoką per nurodytą terminą bus pagrįsta nustatyta forma.

12 — Žr. šios išvados 6 ir 26 punktus. Reglamento Nr. 1501/1999 14 straipsnis (sektorinė įgyvendinanti taisyklė) veikia transformuodamas eksporto į „visas trečiąsias šalis“ grąžinamąją išmoką kvietime teikti pasiūlymus, susijusiame su šio sektoriaus produktu (Reglamentas Nr. 1851/1999), į diferencijuotą grąžinamąją išmoką. Tai daroma nurodant įprastų eksporto grąžinamųjų išmokų nustatymą už šį produktą, taip pat išreikštą kaip skirtą „visoms trečiosioms šalims“ (Reglamentas Nr. 1816/1999).

13 — Posėdyje buvo patvirtinta, kad ginčas nėra susijęs su likusiomis siuntomis, dėl kurių tikriausiai galima būtų manyti, kad *Glencore* galėjo pateikti visus muitinės įstaigos reikalaujamus dokumentus.

14 — Galutinė rugių paskirties vieta nėra aiški. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą teigiama, kad muitinės patikrinimo buvo prašoma eksportui į Nazranę ir Minską Rusijoje. Sąskaitoje už iškrovimą kaip gavėjas nurodytas „OOO Agroprodservis“ Nazranėje (Rusija). Minskas faktiškai yra Baltarusijoje, o Nazranė – Ingušijoje, besiribojančioje su Gruzija. Nacionalinės bylos medžiagoje yra kopija 2002 m. rugsėjo 23 d. dokumento anglų kalba, rodančio, kad ji išdavė „Baltarusijos muitinė“ („Customs of Whiterussia“) Minske, ir patvirtinančio 3 034 150 kg rugių atvykimą 2000 m. vasario mėn. „vagonais ex mv. „VOLGOBALT – 209““ („by waggons ex mv. „VOLGOBALT – 209““), t. y. sąskaitoje už iškrovimą nurodytu laivu, bei muitinės formalumų atlikimą. Tikėtina, kad gabenama iš Klaipėdos į Nazranę galėjo būti per Minską.

34. Netgi pratęsus nustatytą terminą *Glencore* negalėjo pateikti reikalaujamų transportavimo dokumentų [15], todėl 2001 m. gruodžio 12 d. muitinės įstaiga pareikalavo grąžinti avansą, padidintą 10 % [16].

35. Šiuo metu *Glencore* skundą dėl muitinės įstaigos sprendimo nagrinėja *Finanzgericht Hamburg*, kuris Teisingumo Teismo klausia:

„Ar Reglamento (EB) Nr. 1501/95 13 straipsnis turi būti suprantamas taip, kad antrojoje pastraipoje aprašyto įrodymo pateikimo atveju atsisakoma ne tik įrodyti, kad atlikti visi su išleidimu vartojimui susiję muitinės formalumai, bet ir pateikti transportavimo dokumentą (Reglamento (EEB) Nr. 3665/87 18 straipsnio 3 dalis, dabar – Reglamento (EB) Nr. 800/99 16 straipsnio 3 dalis)?“

15 — Posėdyje Teisingumo Teisme *Glencore* nurodė, ir nė viena kita šalis tam nepaprieštaravo, kad rugius perdavė Rusijos importuotojui Klaipėdoje ir kad dažnai Rusijos importuotojai niekaip nereaguoja, paprašyti pateikti transportavimo į galutinę paskirties vietą dokumentinius įrodymus.

16 — Kaip matyti iš nacionalinės bylos medžiagos, iš viso 220 561,82 euro.

36. Rašytines pastabas pateikė *Glencore*, muitinės įstaiga ir Komisija. Posėdyje *Glencore* ir Komisija taip pat pateikė pastabas žodžiu.

37. *Glencore* teigia, kad Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnyje numatytas eksporto jūra sertifikavimas pašalina *tiek* įrodymų, kad atlikti importo muitinės formalumai, *tiek* transportavimo dokumentų pateikimo poreikį. Muitinės įstaiga ir Komisija teigia, kad jis pašalina *tik* įrodymų, kad atlikti importo muitinės formalumai, poreikį.

**Vertinimas**

38. Iš nagrinėjamų teisės aktų yra pakankamai aiškus siekis subalansuoti, viena vertus, poreikį užtikrinti, kad eksporto grąžinamosios išmokos būtų mokamos tik įvykdžius tam tikras sąlygas, ir, kita vertus, troškimą nekliudyti Bendrijos eksporto prekybai nebūtina administracine našta. Neaiškumų kyla dėl to, kur konkrečiai turėtų būti brėžiama ta pusiausvyra.

*Reglamento Nr. 1501/95 keturiolikta konstatuojamoji dalis – Šveicarijos ir Lichtenšteino svarba*

39. Nagrinėjamoje byloje *Glencore* labai akcentavo Reglamento Nr. 1501/95 keturioliktoje konstatuojamojoje dalyje pateiktą pagrindimą. Šioje konstatuojamojoje dalyje iš esmės teigiama, kad tik Šveicarijos ir Lichtenšteino eksportui taikoma grąžinamoji išmoka yra mažesnė nei apskritai taikoma eksportui į trečiąsias šalis ir kad, siekiant išvengti pernelyg didelių kliūčių Bendrijos eksportui, pakankama garantija, jog produktai nebuvo eksportuoti į minėtas dvi šalis, yra kompetentingos nacionalinės institucijos sertifikatas, kad produktai yra išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos gabenimui jūra tinkančiu laivu.

40. Ši logika yra nenuginčijama, ir galima suprasti *Glencore* argumentą, kad bet kokį reglamento nuostatų dviprasmiškumą reikėtų spręsti ja vadovaujantis. Jeigu iš Bendrijos jūra buvo išvežta mažiausiai 1 500 tonų grūdų, mažai tikėtina, kad jie galų gale atsidurs Šveicarijoje arba Lichtenšteine [17]. Šios šalys yra apsuptos ne tik sausumos, bet ir pačios Bendrijos. Bet kokia prekių siunta jūra į šias šalis turės keliauti Bendrijos teritorija, kurioje jai iš esmės bus taikoma Bendrijos muitinės kontrolė. Jeigu šiuo atveju eksporto jūra įrodymai pašalina išmuitinimo trečiojoje šalyje, išskyrus Šveicariją ir Lichtenšteiną, įrodymų poreikį, kodėl jie taip pat negalėtų pašalinti poreikio įrodyti transportavimą iki konkrečios galutinės paskirties vietos? Eksporto grąžinamosios išmokos dydžiui ši konkreti paskirties vieta neturi jokios reikšmės.

41. Aš šiai logikai ramia širdimi pritarčiau tik pasitvirtinus prielaidai, kuria ji grindžiama, kad jeigu eksporto grąžinamosios išmokos dydžiai yra diferencijuoti, Šveicarijai ir Lichtenšteinui visuomet taikoma mažesnis dydis, o visoms kitoms šalims – vienodas, didesnis dydis. Vis dėlto norėdama patikrinti tikrąjį diferencinį dydį, taikomą bylai reikšmingu laikotarpiu, pamačiau, kad taip toli gražu nėra.

42. Tą pačią dieną, kai priėmė Reglamentą Nr. 1501/95, t. y. 1995 m. birželio 29 d., Komisija taip pat nustatė tokias eksporto grąžinamąsias išmokas už rugius (ir miežius, išskyrus sėklas, produkto kodas 1003 0090 000): 10 ekiu už toną Šveicarijai, Lichtenšteinui, Seutai ir Melilai, 8 ekiu už toną Slovėnijai, Vengrijai, Čekijos Respublikai ir

17 — Nors, žinoma, nieko negalima atmesti. Posėdyje Komisijos atstovas pabrėžė įžūlų eksporto grąžinamųjų išmokų grobstytojų išradingumą.

Slovakijos Respublikai ir nulinį dydį visoms kitoms trečiosioms šalims [18]. Todėl, pirma, nebuvo jokio „dvinario“ skirstymo į, viena vertus, Šveicariją ir Lichtenšteiną ir, kita vertus, visas kitas trečiąsias šalis; antra, eksportui į Šveicariją ir Lichtenšteiną buvo taikomas ne mažiausias, o didžiausias grąžinamosios išmokos dydis; ir trečia, visi trys dydžiai buvo taikomi trečiosioms šalims, kurias iš Bendrijos uosto galima pasiekti jūra. Taigi panašu, kad Komisijos dešinioji, teisės aktų leidėjos, ranka nežinojo, ką daro jos kairioji, prižiūrėtojos, ranka.

43. Situacijos, pasižyminčios vienu ar daugiau iš šių trijų požymių (paneigiančių prielaidą, kuria remiamasi Reglamento Nr. 1501/95 keturioliktoje konstatuojamojoje dalyje), pasikartoja gana dažnai. Jos neleidžia jaustis visiškai užtikrintai aiškinant reglamentą, atsižvelgiant į šią konstatuojamąją dalį. Kiek galima nustatyti iš byloje reikšmingu laikotarpiu taikytinų reglamentų [19], nors prielaida, kuria grindžiama minėta konstatuojamoji dalis, yra teisinga nagrinėjamoje byloje aptariamos konkrečios operacijos atveju, yra daugybė kitų atvejų, kai ji nebus teisinga. Pavyzdžiui, pagal Reglamentą Nr. 1516/1999, taikytiną nagrinėjamai operacijai reikšmingą dieną, šešiems kitiems grūdiniams produktams buvo taikomas vienodas grąžinamosios išmokos dydis visoms trečiosioms šalims, o vienam produktui buvo taikomas teigiamas dydis Šveicarijai ir Lichtenšteinui ir nulinis dydis kitoms trečiosioms šalims. Be to, imant kitą (vėlesnį) pavyzdį, Reglamentas Nr. 968/2005 [20] taikė eksporto grąžinamąją išmoką penkiems grūdiniams produktams visoms trečiosioms šalis, išskyrus Albaniją, Bulgariją, Rumuniją, Kroatiją, Bosniją ir Hercegoviną, Serbiją ir Juodkalniją, buvusią Jugoslavijos Makedonijos Respubliką (kurias visas iš Bendrijos uosto galima pasiekti jūra), Lichtenšteiną ir Šveicariją, taigi visoms šioms šalims buvo taikomas bendras mažesnis (šiuo atveju, nulinis) dydis.

44. Todėl manau, kad Reglamento Nr. 1501/95 keturiolikta konstatuojamąja dalimi negalima remtis aiškinant šio reglamento 13 straipsnį.

*Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnis – ar transportavimo dokumentai yra būtini?*

45. Atrodo, kad kartu aiškinamų Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnio ir Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio formuluotės jokių didesnių sunkumų nekelia. Panašu, kad nesant gairių, kylančių iš Reglamento Nr. 1501/95 keturioliktos konstatuojamosios

18 — 1995 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1525/95, nustatantis grąžinamąsias išmokas, taikomas eksportuojant grūdus, kviečių arba rugių miltus, rupinius ir kruopas (OL L 147, p. 72).

19 — Žr. šios išvados 6, 26 ir 28 punktus.

20 — 2005 m. birželio 23 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 968/2005, nustatantis grąžinamąsias išmokas, taikomas eksportuojant grūdus, kviečių arba rugių miltus, rupinius ir kruopas (OL L 164, p. 33).

dalies, jeigu būtų patvirtinta prielaida, kuria ji grindžiama [21], minėtų straipsnių nuostatas reikėtų aiškinti pažodžiui, teikiant jose vartojamiems žodžiams įprastą reikšmę.

46. Pagal Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 1 ir 2 dalis įrodant, kad muitinės importo formalumai buvo atlikti, reikalaujama pateikti tam tikrus dokumentus; 16 straipsnio 4 dalis leidžia Komisijai numatyti, kad šie įrodymai būtų pateikiami remiantis „konkrečiu dokumentu arba kokiu nors kitu būdu“ [22]. O pagal 16 straipsnio 3 dalį reikalaujama, kad eksportuotojai pateiktų transportavimo dokumentų kopijas ar fotokopijas „visais atvejais“ t. y. kad ir koks būtų muitinės formalumų atlikimo įrodymo būdas. Taigi transportavimo dokumentų pateikimas akivaizdžiai suprantamas kaip atskiras dalykas nuo įrodymų, kad muitinės importo formalumai buvo atlikti, pateikimo. Bet kuriuo atveju tokie dokumentai yra skirti ne paliudyti prekių statusą muitinėje (o tai tam tikra dalimi paveiktų tikimybę, kad jos buvo išgabentos toliau, į kitą paskirties vietą), o tiktai įrodyti jų transportavimą iš vieno taško į kitą.

47. Todėl kai Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnyje nustatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis, „nepaisant (Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio) nuostatų, <…> įrodymo, jog atlikti visi su išleidimu vartojimui susiję muitinės formalumai, pateikti nereikia“, žodis „nepaisant“ turėtų būti logiškai siejamas tik su tomis šio straipsnio nuostatomis, kurios priešingu atveju galiotų kaip lengvata, t. y. susijusiomis su įrodymais, kad muitinės formalumai buvo atlikti.

48. Be to, tokia išvada atitinka siaurą aiškinimą, kurio reikalauja 13 straipsnio, t. y. (sektorinės) nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo bendros (horizontalios) taisyklės, statusas.

49. Ji taip pat atitinka Teisingumo Teismo sprendimą *Philipp Brothers* [23], kuriame atskiriamas reikalavimas pateikti muitinės dokumentus (jam leidžiama pratęsti terminą) nuo reikalavimo pateikti transportavimo dokumentus (jam termino pratęsti neleidžiama). Kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, eksportuotojai gali susidurti su sunkumais, norėdami gauti muitinės dokumentus iš trečiosios šalies valdžios institucijų, kurioms negali daryti spaudimo jokiomis priemonėmis, tačiau taip nėra transportavimo dokumentų

21 — Žr. šios išvados 41 punktą.

22 — Nėra jokių duomenų, kad Komisija ėmėsi šio žingsnio.

23 — 1990 m. liepos 12 d. Sprendimas *Philipp Brothers* (C-155/89, Rink. p. I-3265, 25–32 punktai, ypač 27 punktas).

atveju: sudaręs CIF sutartį eksportuotojas rūpinasi transportu ir todėl pasilieka transportavimo dokumentų kopiją, o sudaręs FOB sutartį jis gali reikalauti, kad kopiją pateiktų pirkėjas.

50. Manęs neįtikina *Glencore* priešingi, tekstu paremti argumentai.

51. Aš nemanau esant reikšminga, kad Reglamento Nr. 800/199 16 straipsnio 3 dalies versijoje vokiečių kalba vartojamas žodis „*Außerdem*“ („be to“) ir kad, kaip nurodo *Glencore*, tai reiškia, jog pareiga pateikti transportavimo dokumentus yra papildoma, palyginti su pagrindine pareiga pateikti įrodymus, kad muitinės formalumai buvo atlikti, ir įeina į pastarąją pareigą. Net jeigu minėtam terminui ir būtų galima priskirti tokią reikšmę (tuo aš abejoju), tokių žodžių nėra nė vienoje kitoje kalbinėje versijoje, kurią turėjau galimybę patikrinti, ir, matyt, taip atsitiko sąmoningai padarius pakeitimus tekste, kuris originaliai buvo įtvirtintas Reglamento Nr. 3665/87 18 straipsnio 3 dalyje. Šio pakeitimo tikslas galėjo būti siekis pašalinti bet kokias dviprasmybes, kurios galėjo kilti iš šio termino, o jo vartojimas versijoje vokiečių kalba, matyt, buvo susijęs su neapsižiūrėjimu rengiant reglamento projektą.

52. Manęs taip pat nepaveikė *Glencore* nuorodos į kitų reglamentų nuostatas.

53. Komisijos reglamentų Nr. 40/2004 ir Nr. 450/2005 [24] 1 straipsnių 1 dalyse iš esmės identiškomis formuluotėmis konkretaus eksporto atveju numatyta: „<…> už kuriuos eksportuotojas negali pateikti Reglamento (EB) Nr. 800/1999 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų įrodymų, nukrypstant nuo minėto 16 straipsnio, laikoma, kad produktai buvo importuoti į trečiąją šalį“, jeigu pateikiami transportavimo dokumentas, oficialių valdžios institucijų patvirtinta iškrovimo deklaracija ir mokėjimą patvirtinantis banko dokumentas.

54. Tiesiogiai nustatydamos, kad transportavimo dokumentai gali būti pateikiami vietoj Reglamento Nr. 800/1999 „16 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų įrodymų“, jeigu jie pateikiami kartu su kitais konkrečiais dokumentais, šios nuostatos labiau byloja prieš analogiją, kurią *Glencore* nori nubrėžti su Regla-

24 — 2004 m. sausio 9 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 40/2004 dėl įrodymo, kad buvo atlikti muitinės formalumai cukraus importui į trečiąsias šalis, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 800/1999 16 straipsnyje (OL L 6, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 42 t., p. 79) ir 2005 m. kovo 18 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 450/2005 dėl įrodymų, kad buvo atlikti pieno ir pieno produktų muitinės importo formalumai trečiosiose šalyse, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 800/1999 16 straipsnyje (OL L 74, p. 30).

mento Nr. 1501/95 13 straipsniu. Pastarajame straipsnyje nėra jokios panašios tiesioginės nuorodos, taip pat nėra jokios nuostatos dėl papildomų patvirtinančių duomenų pateikimo.

55. Tas pat taikytina ir Reglamento Nr. 436/2007 [25] 1 straipsniui, išskyrus tik tai, kad jame nėra jokios nuorodos į Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnį.

56. Todėl manau, jog įrodymų, apibūdintų Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnyje, pateikimas pašalina tik poreikį pateikti įrodymus, kad atlikti su išleidimu vartojimui susiję muitinės formalumai, tačiau nepašalina poreikio pateikti transportavimo dokumentus pagal Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalį.

*Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalis – kokių transportavimo dokumentų yra reikalaujama?*

57. Nors griežtąja prasme minėta išvada atsakoma į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, manau, kad mano analizė šioje vietoje dar nebaigta.

58. Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalyje reikalaujama pateikti „transportavimo dokumentų“ kopijas, tačiau šis terminas neapibrėžiamas. *Glencore* pateikė sąskaitos už iškrovimą kopiją, ir ši sąskaita yra transportavimo dokumentas. Jis patvirtina, kad rugiai buvo eksportuoti į trečiąją šalį, kuriai taikytinas nagrinėjamas grąžinamosios išmokos dydis. Tokiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar *Glencore* padėtyje esantis eksportuotojas turi pateikti tolesnio transportavimo dokumentus, liudijančius, kad prekės buvo nugabentos į galutinės paskirties vietos šalį, kuriai taikomas lygiai toks pats grąžinamosios išmokos dydis?

59. Visiškai pagrįsta, jog, atsižvelgiant į tai, kas tiesiogiai kyla iš 16 straipsnio 1 ir 2 dalių, kalbančių apie įrodymus, kad trečiojoje šalyje buvo atlikti muitinės importo formalumai, nuoroda 16 straipsnio 3 dalyje į „transportavimo dokumentus“ turėtų reikšti dokumentus, kurie siunčiami su produktais iki jų pristatymo į galutinę paskirties vietą. Šiame kontekste toks nuostatos aiškinimas nebūtų dirbtinis.

60. Tačiau, mano nuomone, Reglamento Nr. 800/1999 formuluotėse ir sistemoje galima rasti šiai nuomonei prieštaraujančių ženklų.

25 — 2007 m. balandžio 20 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 436/2007 dėl įrodymo, kad buvo atlikti muitinės formalumai cukrui į trečiąsias šalis importuoti, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 800/1999 16 straipsnyje (OL L 104, p. 14).

61. Pagal II antraštinės dalies 1 skyriaus 1 skirsnio bendrąsias nuostatas (ypač 7 ir 9 straipsnius) [26] reikalaujami įrodymai iš esmės apsiriboja dokumentais, patvirtinančiais, kad produktai buvo išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos. Kai turima omenyje transportavimo dokumentas, rodantis *galutinę* paskirties vietą už Bendrijos ribų, tai tiesiogiai ir pasakoma (kaip yra alternatyvių eksporto jūra pagal 9 straipsnio 1 dalies c punktą arba eksporto oro transportu pagal 9 straipsnio 3 dalies a punktą reikalavimų atveju).

62. Šios bendrosios nuostatos yra taikomos visoms – tiek vienodo dydžio, tiek diferencijuotoms grąžinamosioms išmokoms. Tai akivaizdu iš teiginio 14 straipsnio 1 dalyje, kad 15 ir 16 straipsniuose yra nurodytos *papildomos* sąlygos, taikomos pastaruoju (t. y. diferencijuotų grąžinamųjų išmokų) atveju.

63. Pagal 9 straipsnio 1 dalies b punktą eksportui jūra įprastai turi būti pateikiami „transportavimo dokumentas (dokumentai) arba jo kopija ar fotokopija, pridedami prie produktų išvežant <…> ir siunčiami su produktais iki pristatymo į trečiąją šalį, kurioje jie bus iškrauti“. Pakankamai akivaizdu, kad „trečiąją šalį, kurioje jie bus iškrauti“, nebūtinai reiškia trečioji šalis, kurioje yra galutinės paskirties vieta, ir tai iliustruoja nagrinėjamoji byla, kur rugiai buvo iškrauti Lietuvoje, nors jų galutinė paskirties vieta – Rusija.

64. Nei 15, nei 16 straipsniuose nėra aiškiai nurodyta, kad jeigu grąžinamosios išmokos dydis diferencijuojamas pagal paskirties vietą, reikia pateikti transportavimo į galutinę paskirties vietą dokumentus. Be to, nesutinku, kad tokį reikalavimą būtų galima numanyti. Įrodant, kad prekės buvo importuotos į trečiąją šalį, kuriai taikomas atitinkamas grąžinamosios išmokos dydis [27], turi būti pateikiami ne transportavimo dokumentai, o dokumentai apie muitinės formalumų atlikimą. 16 straipsnio 3 dalis rodo tik tai, kad tokie importo įrodymai nepašalina poreikio pateikti „transportavimo dokumentus“, tai reiškia, kad šių dokumentų bus reikalaujama bet kuriuo atveju, netgi kai grąžinamosios išmokos dydis nediferencijuotas.

65. Jeigu tokia yra 16 straipsnio 3 dalies reikšmė įprastu atveju, tokia pati turėtų būti reikšmė ir tada, kai pagal Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnį 16 straipsnio 1 ir 2 dalys nėra taikomos.

26 — Žr. šios išvados 10 punktą ir paskesnis.

27 — Be to, galima pažymėti, kad 15 ar 16 straipsniuose niekur nereikalaujama importo į trečiąją galutinės paskirties vietos šalį įrodymų. Iš tiesų pagal 15 straipsnio 1 dalį gana aiškiai reikalaujama importo į „trečiąją šalį *ar vieną iš trečiųjų šalių*, kuriai taikoma grąžinamoji išmoka“ (paryškinta mano). Be jokios abejonės, tokia formuluotė nebūtų vartojama, siekiant apibrėžti atvykimą į konkrečią galutinę paskirties vietą iš visų šalių, kurioms taikomas tas pats grąžinamosios išmokos dydis.

66. Suprantu, kodėl Komisija taip stipriai akcentuoja savo teiginį, kad reikalavimas pateikti transportavimo dokumentus iki galutinės paskirties vietos trečiojoje, importo, šalyje būtų vertinga, papildoma apsauga nuo sukčiavimo. Tačiau jeigu Komisija savo teisės aktuose tokio reikalavimo aiškiai neįtvirtino, tai netiesiogiai nustatyti tokius reikalavimus yra tikrai ne Teisingumo Teismo reikalas.

67. Vis dėlto reikėtų paminėti Reglamento Nr. 800/1999 9 straipsnio 1 dalies c punktą, pagal kurį alternatyviai 9 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytoms sąlygoms galima reikalauti pateikti „transportavimo dokumentą, kur nurodoma galutinė paskirties vieta, esanti už Bendrijos muitų teritorijos ribų“. Taigi, jeigu taikomas ne 9 straipsnio 1 dalies b punktas, o 9 straipsnio 1 dalies c punktas, 16 straipsnio 3 dalyje reikalaujami transportavimo dokumentai turi rodyti tokią galutinę paskirties vietą.

68. Vis dėlto, mano nuomone, alternatyvios sąlygos negali būti laikomos sistemą administruojančių nacionalinių valdžios institucijų diskrecija. 9 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, jog „valstybė narė, iš kurios išvežami produktai, <…> gali nustatyti“, kad turi būti taikomos alternatyvios sąlygos. Mano supratimu, tai reiškia, kad turi būti kokia nors bendra įstatyminė, reglamentuojanti arba administracinė nuostata, paaiškinanti eksportuotojams šią poziciją. Mes neturime jokių duomenų, ar Vokietijoje tokia nuostata galioja. Jeigu tokios nuostatos nėra, tai, mano nuomone, valdžios institucijos negali reikalauti pateikti transportavimo dokumentus iki galutinės paskirties vietos, remdamosi 9 straipsnio 1 dalies c punktu.

69. Todėl, mano nuomone, jeigu produktai eksportuojami jūra, pagal Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalį reikalaujama pateikti transportavimo dokumentus, įrodančius, kad jie yra išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, ir siunčiamus su produktais iki pristatymo į trečiąją šalį, kur jie bus iškrauti, arba, jeigu valstybė narė, iš kurios išvežami produktai, pasinaudojo šio reglamento 9 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta galimybe ir priėmė bendro taikymo įstatyminę, reglamentuojančią arba administracinę nuostatą, – iki galutinės paskirties vietos.

*Reglamento Nr. 800/1999 20 straipsnio 1 dalis – papildomi įrodymai, jeigu kyla abejonių*

70. Vis dėlto nereikėtų pamiršti, kad pagal Reglamento Nr. 800/1999 20 straipsnio 1 dalį tam tikromis aplinkybėmis nacionalinės

valdžios institucijos gali paprašyti papildomų jas visiškai patenkinančių įrodymų, kad produktas buvo iš tikrųjų pateiktas į importuojančios trečiosios šalies rinką arba kad joje buvo iš esmės perdirbtas ar apdorotas.

71. Konkrečiai tokia galimybe galima pasinaudoti, jeigu kyla rimtų abejonių dėl tikrosios produkto paskirties vietos arba atsiranda rimtų įtarimų, kad produktas bus reimportuotas į Bendriją netaikant jokio muito arba taikant sumažintą importo muitą.

72. Panašu, kad tai suteikia tinkamas garantijas prieš sukčiavimą tokiais atvejais, kai pagal Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnį ir Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnį, aiškinamus mano pasiūlytu būdu, eksportuotojas pateikia tik transportavimo dokumentus, patvirtinančius eksportą jūra į trečiąją šalį, kuriai taikomas atitinkamas grąžinamosios išmokos dydis, ir Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnyje nurodytą įrašą.

73. Vis dėlto ši nuostata negali suteikti teisės nacionalinėms valdžios institucijoms reikalauti tokių papildomų įrodymų sistemiškai, kiekvienu atveju. Visų pirma turi kilti pirmiau apibūdintų rimtų abejonių arba įtarimų. Ar yra pagrindas pareikalauti papildomų įrodymų, kiekvienu konkrečiu atveju turi spręsti nacionalinis teismas.

*Galutinės pastabos*

74. Turint omenyje dalyką, visiškai suprantama, kad nagrinėjami teisės aktai yra sudėtingi ir techniniai. Tačiau juos taip pat gadina didelė aiškumo stoka ir didelis nenuoseklumas tarp vienų nuostatų pagrindimo ir kitų, tuo pat metu taikomų, nuostatų turinio.

75. Turėčiau Komisijai priminti susitarimą dėl teisės aktų rengimo, kurį ji priėmė kartu su Parlamentu ir Taryba [28]. Dvi pirmosios šio susitarimo konstatuojamosios dalys skamba taip:

„1) Bendrijos teisės aktai privalo būti rengiami aiškiai, paprastai ir tiksliai, jei norima, kad jie būtų skaidrūs ir suprantami visuomenei ir verslo subjektams. Tai taip pat yra Bendrijos teisės aktų deramo įgyvendinimo ir vienodo taikymo valstybėse narėse prielaida;

28 — 1998 m. gruodžio 22 d. Tarpinstitucinis susitarimas dėl bendrųjų Bendrijos teisės aktų rengimo kokybės gairių (OL C 73, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 39).

2) pagal Teisingumo Teismo praktiką teisinio tikrumo principas, kuris yra Bendrijos teisės sistemos dalis, reikalauja, kad Bendrijos teisės aktai būtų aiškūs ir tikslūs, ir kiekvienas asmuo galėtų numatyti jų taikymo perspektyvą. Šio reikalavimo būtina ypač griežtai laikytis tais atvejais, kai teisės aktas sukelia finansinių pasekmių bei įpareigoja tam, kad suinteresuotieji asmenys tiksliai žinotų teisės aktų įpareigojimų apimtį“.

76. Mano nuomone, šių principų nebuvo visiškai laikytasi nagrinėjamoje byloje aptariamuose teisės aktuose.

**Išvada**

77. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, manau, kad Teisingumo Teismas į *Finanzgericht Hamburg* iškeltą klausimą turėtų atsakyti taip:

— įrodymų, apibūdintų Reglamento Nr. 1501/95 13 straipsnyje, pateikimas pašalina tik poreikį pateikti įrodymus, kad atlikti su išleidimu vartojimui susiję muitinės formalumai, tačiau nepašalina poreikio pateikti transportavimo dokumentus pagal Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalį;

— jeigu produktai eksportuojami jūra, pagal Reglamento Nr. 800/1999 16 straipsnio 3 dalį reikalaujama pateikti transportavimo dokumentus, įrodančius, kad produktai yra išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, ir siunčiamus su produktais iki pristatymo į trečiąją šalį, kur jie bus iškrauti, arba, jeigu valstybė narė, iš kurios išvežami produktai, pasinaudojo šio reglamento 9 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta galimybe ir priėmė bendro taikymo įstatyminę, reglamentuojančią arba administracinę nuostatą, – iki galutinės paskirties vietos;

— Reglamento Nr. 800/1999 20 straipsnio 1 dalyje apibūdintomis aplinkybėmis nacionalinės valdžios institucijos gali paprašyti papildomų jas visiškai patenkinančių įrodymų, kad produktas buvo iš tikrųjų pateiktas į importuojančios trečiosios šalies rinką arba kad joje buvo iš esmės perdirbtas ar apdorotas.